

STUDIUM PRAKTYCZNEJ NAUKI JĘZYKÓW OBCYCH

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH LEŻY DZISIAJ W SFERZE elementarnych potrzeb wykształconego człowieka. Umożliwia wymianę dorobku naukowego, ułatwia kontakty, pozwala na bliższe zapoznanie się z życiem i kulturą narodów świata, a wreszcie warunkuje rozwój handlu i współpracy gospodarczej z innymi krajami. Ze względu na stosunki, jakie wiążą nas ze Związkiem Radzieckim, ze względu na dużą rolę, jaką odgrywa dziś język rosyjski, na czoło wysuwa się konieczność nauczania tego właśnie języka. Ostatnio, wobec znacznego ożywienia kontaktów handlowych, kulturalnych i naukowych z całym niemal światem, wzrosły obowiązki naszego szkolnictwa w zakresie nauczania języków zachodnioeuropejskich.

Studenci wyższych uczelni jeszcze w czasie trwania studiów mają możliwość wykorzystania znajomości języków obcych, tak w czasie pisania pracy magisterskiej jak i w trakcie wyjazdów na praktyki i wycieczki zagraniczne. W naszej Uczelni można już mówić o masowości wyjazdów zagranicznych wśród studentów, bowiem na praktyki i wycieczki wyjeżdża rocznie około 200 osób.

Sprawa nauczania języków obcych w krakowskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej ciągle jeszcze czeka na odpowiednie dopracowanie. Od 25 lat istnienia naszej Uczelni Studium Języków Obcych boryka się z trudnościami lokalowymi. Najpierw był to zupełny brak jakiegokolwiek pomieszczenia, usprawiedliwiony panującymi wtedy trudnościami lokalowymi; obecnie stan posiadania Studium jest wysoce niezadowolający, ogranicza się bowiem do dwu pokoiów dla kierownika Studium i lektorów. Posiadanie własnych sal wykładowych, zamienionych na gabinety-pracownie, wyposażone w aparaturę audiowizualną, stanowi w tej chwili nieodzowny warunek unowocześnienia nauczania, a co za tym idzie — zwiększenia jego efektywności. Na razie lektoraty języków obcych odbywają się w zwyczajnych salach wykładowych (przy odpowiednich kierunkach), co uniemożliwia lektorom zastosowanie pomocy naukowych, tym bardziej, że większość zajęć odbywa się w nowo wybudowanym gmachu głównym, a Studium mieści się w budynku oddal-

nym o pół godziny drogi. Dalszą poważną przeszkodę w uzyskiwaniu lepszych wyników kształcenia stanowi ciągle zmieniający się i na ogół coraz mniejszy wymiar godzin lektoratów.

Na podstawie niekompletnych danych (od roku 1952) można ustalić, że początkowo obowiązkowo nauczano tylko języka rosyjskiego, zaś lektoraty języków zachodnioeuropejskich były nadobowiązkowe. W roku 1953/54, kiedy wprowadzono 4-letni plan studiów, nauczanie języka rosyjskiego trwało sześć semestrów i kończyło się egzaminem. Studentów filologii polskiej i historii uczono wtedy języka łacińskiego, pierwszych przez cztery semestry, drugich tylko dwa. Od roku 1956/57 wprowadzono obowiązkowy lektorat języka zachodnioeuropejskiego (do wyboru), który trwał na ogół cztery semestry. Jedynie studenci matematyki uczyli się języka zachodnioeuropejskiego przez sześć semestrów i kończyli te zajęcia uzyskaniem zaliczenia. Równocześnie uczono studentów polonistyki i rusycystyki języka greckiego — na roku I, II i III. W latach następnych wystąpiły jeszcze większe różnice w wymiarze godzin nauczania języków obcych. Trudno byłoby dopatrzeć się w tych zmianach jakiegokolwiek logicznej koncepcji. Nauczanie języka rosyjskiego i wybranego języka zachodniego trwało na ogół cztery semestry i kończyło się egzaminem lub kolokwium, czy też zaliczeniem. Na matematyce początkowo, w latach 1957—59, obowiązywał egzamin z języka obcego po trzecim semestrze, a w semestrach czwartym, piątym i szóstym nauczano nadobowiązkowo wybranego języka zachodniego.

Katedry kierunków geografii i fil. polskiej usiłowały podnieść prestiż języków obcych jako przedmiotów nauczania, ustalając, że „warunkiem dopuszczenia do udziału w seminarium na III roku jest znajomość dwu języków obcych stwierdzona egzaminem“. Podobnie w roku 1960/61 Katedra Historii opatrzyła plan studiów uwagą: „Student wybiera z dwu języków nowożytnych jeden jako główny i z tego zdaje egzamin najpóźniej do końca piątego semestru. Z drugiego języka obowiązuje zaliczenie“. W tym czasie studenci matematyki uczyli się języka rosyjskiego przez dwa semestry I roku, „języka zachodniego I“ w semestrach 1—4, a „języka zachodniego II“ (nadobowiązkowo) w 5 i 6 semestrze. Każdy z tych lektoratów kończył się tylko zaliczeniem. Stan taki utrzymywał się przez lata sześćdziesiąte i był spowodowany znikomym wpływem Studiów Języków Obcych na układanie planów studiów na poszczególnych kierunkach.

Studium Języków Obcych jako jednostka organizacyjna Uczelni zostało powołane w październiku 1957 r. Jego pierwszym kierownikiem była dr R. Rodowiczowa, w latach 1962—1972 funkcję tę pełnił mgr A. Paszkowski. Początkowo do prowadzenia zajęć lektorskich w WSP powoływano na godziny zlecone pracowników UJ, ale z czasem Uczelnia nasza zaangażowała własnych lektorów etatowych. Obecnie skład kadry lektorskiej przedstawia się następująco: angliści — mgr J. Sokołowski i mgr M. Wodziański, ger-

manistki — mgr H. Hanasiewicz i mgr Z. Morańska, romanistka — mgr O. Sroka, rusycystki — mgr D. Henzłowa, mgr B. Lipowska i mgr H. Piestrakowa. Poza tym na godzinach zleconych zatrudnieni są: lektor języka angielskiego — mgr A. Gregorski, lektor języka francuskiego — mgr P. Hordyński i lektor języka łacińskiego: mgr Z. Kwiecińska i mgr M. Piechota-Kwiecińska. Najkrótszy staż pracy lektora wynosi cztery lata.

Nauczaniem języków obcych objęci są studenci wszystkich kierunków. W związku z kolejną reorganizacją studiów w naszej Uczelni ustalili się następujący wymiar godzin lektoratów: na 3-letnich zawodowych studiach nauczycielskich obowiązuje studentów nauka jednego tylko języka obcego (tego, którego student uczył się już w szkole średniej) przez trzy semestry, zakończona egzaminem. Na kierunkach magisterskich WSP pozostał układ niejednolity. I tak studenci kierunku mechanicznego uczą się języka rosyjskiego przez pięć semestrów, a języka zachodnioeuropejskiego przez trzy semestry. Studentów kierunku elektrycznego obowiązują trzy semestry obu języków i zdawanie kolokwium. Studenci kierunku wychowanie techniczne uczą się języka rosyjskiego przez dwa semestry, a języka angielskiego — cztery.

Oprócz lektoratów na dziennych studiach stacjonarnych prowadzona była również nauka języków obcych na studiach zaocznych, wieczorowych i doktoranckich. Na studiach zaocznych obowiązywała nauka dwu języków obcych w ciągu czterech semestrów i kończyła się egzaminem. Obecnie na wszystkie kierunki studiów zaocznych, z wyjątkiem wychowania technicznego, przyjmowani są wyłącznie absolwenci Studium Nauczycielskiego, którym zalicza się lektorat języka obcego. Na zaocznym kierunku wychowania technicznego trwa dalej nauczanie języka obcego. Wysoce efektywne było nauczanie języków obcych na studiach doktoranckich. Na studiach tych obowiązywały w ciągu dwu lat dwa języki obce (do wyboru) w wymiarze pięciu godzin tygodniowo każdy. Organizuje się także lektoraty dla pracowników dydaktyczno-naukowych oraz dla pracowników biblioteki WSP.

Na studiach stacjonarnych lektoraty odbywają się dwa razy w tygodniu po jednej godzinie. Zajęcia mają charakter ćwiczeniowy, aby spełnić cele wymagań programowych, którymi są:

1. Przygotowanie studentów do samodzielnego korzystania z literatury naukowej i fachowej w danym języku, zarówno w ciągu dalszej pracy na wyższych latach studiów jak i w toku późniejszej pracy zawodowej,
2. Wyrobienie umiejętności posługiwania się danym językiem w prostych sytuacjach życiowych,
3. Przygotowanie podstaw do dalszej samodzielnej pracy studenta nad językiem.

Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego pozostawia lektorom dużą

swobodę w zakresie celów programowych i metod służących do ich realizacji. Tak więc lektorat sprowadza się do kontynuowania umiejętności wyniesionych ze szkoły średniej i rozszerzania zasobu leksyki fachowej.

Ministerstwo dba akże o stałe podnoszenie kwalifikacji lektorów, umożliwiając im częste wyjazdy na kursy zagraniczne lub krajowe. I tak na kurs dla lektorów języka niemieckiego do Halle w NRD w r. 1960 wyjeżdżała mgr Z. Morańska, a w r. 1963 do tego samego ośrodka — mgr H. Hanasiewicz i mgr Z. Morańska. Mgr O. Sroka wyjeżdżała w r. 1965 do Międzynarodowego Ośrodka Badań Pedagogicznych w Sevres pod Paryżem, a w r. 1968 na kurs dla lektorów języka francuskiego na Uniwersytecie w Beurdeaux. Mgr M. Wodziański wyjeżdżał w r. 1968 na kurs dla lektorów języka angielskiego do Swansea w Wielkiej Brytanii. Do Moskwy na kurs organizowany przez tamtejszy Uniwersytet im. Łomonosowa wyjeżdżali w r. 1967 mgr M. Stefanów, mgr D. Henzel i mgr A. Paszkowski, w r. 1968 — mgr H. Piestrakowa, w r. 1970 — mgr D. Henzel i w r. 1971 — mgr A. Paszkowski. W kursach krajowych dla lektorów i studentów filologii obcych uczestniczyli: w r. 1967 w Krakowie — mgr H. Hanasiewicz, mgr O. Sroka i mgr H. Piestrakowa, a w Poznaniu — mgr M. Wodziański.

Pracownicy Studium Języków Obcych pilnie obserwują rozwój myśli dydaktycznej w zakresie nauczania języków obcych, włączając się czynnie do prac nad podniesieniem jego poziomu. Lektorzy naszego Studium brali udział w zorganizowanej w r. 1965 przez WSP w Opolu konferencji na temat nauczania języków obcych w wyższych szkołach pedagogicznych. Wraz z Ośrodkiem Metodycznym Studiów dla Pracujących Studium nasze zorganizowało w styczniu 1970 r. w Krakowie konferencję metodyczną, poświęconą problemom nauczania języków obcych na studiach dla pracujących. Pracownicy naszego Studium wygłosili następujące referaty: mgr Z. Morańska — *Nauczanie języka obcego na studiach zaocznych (problemy metodyczne)*, mgr A. Gregorski — *Materiały pomocnicze do nauczania języka angielskiego na studiach dla pracujących*, mgr H. Hanasiewicz — *Materiały pomocnicze do nauczania języka niemieckiego dla studentów zaocznych*, mgr O. Sroka — *Materiały pomocnicze do nauczania języka francuskiego na studiach dla pracujących*. Temat *Technika audio-wizualna w nauczaniu języków obcych w systemie zaocznym* mgr Z. Morańska zilustrowała lekcją pokazową. Mgr B. Lipowska, mgr Z. Morańska i mgr O. Sroka wyjeżdżały w marcu 1970 r. na trzydniową konferencję, zorganizowaną przez Politechnikę Gliwicką, poświęconą technicznym środkom w nauczaniu języków obcych z demonstracją pracy nowoczesnego laboratorium językowego. Następną konferencją, w której uczestniczyła mgr B. Lipowska, odbywała się w Jaszowcu w październiku 1970 r. i była zorganizowana przez Środowiskową Podkomisję Lektorów przy Komisji Nauki ZNP województwa katowickiego. Na tej konferencji, o bardzo obszernym i ciekawym programie, zaznajomiono zebranych m. in. z najnowszymi kon-

cepcjami językoznawstwa cybernetycznego w zastosowaniu do nauczania języków obcych.

Lektorzy biorą udział w organizowaniu procesu dydaktycznego na poszczególnych wydziałach, uczestnicząc w posiedzeniach Rad Pedagogicznych i zebraniach Katedr, na których omawiane są sprawy studentów i wyniki nauczania. Kierownik Studium uczestniczy w posiedzeniach Rady Wydziału Filologiczno-Historycznego. Pracownicy Studium biorą udział w zebraniach Środowiskowej Podkomisji Lektorów przy Komisji Nauki ZNP.

Cenną pomocą dydaktyczną są dla lektorów ich liczne kontakty z Ośrodkami Informacji niektórych krajów w Polsce. I tak mgr M. Wodziański pożyczał liczne książki, obrazy i tablice w British Consul w Warszawie. Mgr O. Sroka uczęszcza na zebrania organizowane przez Salę Lektury Francuskiej w Krakowie, gdzie korzysta z możliwości wypożyczania filmów, taśm magnetofonowych i podręczników. Dzięki swoim osobistym kontaktom uzyskała ona liczne darowizny cennych książek w języku francuskim od Księgarni Polskiej w Paryżu, Galerie Lambert, a także Komitetu Współpracy z Aliance Francaise w Warszawie.

Lektorzy współpracują również z władzami Uczelni, występując niekiedy w roli tłumaczy na konferencjach naukowych i innych oficjalnych spotkaniach z przedstawicielami obcych krajów. Często tłumaczą korespondencję lub materiały informacyjne, dotyczące współpracy z uczelniami zagranicznymi. Szeroko współpracują również z pracownikami naukowymi Uczelni, tłumacząc na obce języki ich publikacje i streszczenia prac naukowych. Włączając się do procesu wychowawczego w naszej Uczelni, lektorzy wyjeżdżają ze studentami na wakcyjne hufce pracy. Zacieśnia się współpraca między Studium Języków Obcych a organizacją ZSP. W roku 1970 po raz pierwszy w naszej Uczelni przygotowano wspólnie Olimpiadę Języków Obcych. Na razie uczestniczyło w niej niewielu studentów, ale wobec narastającego zainteresowania językami obcymi, można przewidywać zwiększenie liczby startujących w Olimpiadzie w latach przyszłych.

Zagadnienia związane z działalnością Studium Języków Obcych omawiane są na posiedzeniach Senackiej Komisji do spraw nauczania języków obcych. W najbliższym czasie pomoże ona zapewne rozwiązać szereg problemów, które stanowią dzisiaj stałą troskę lektorów. Należy tu wymienić zbyt dużą liczebność grup (do 30 osób), brak pomocy naukowych, traktowanie lektoratów języków obcych jako przedmiotów marginesowych, a przede wszystkim ogromne trudności lokalowe. Poprawa stanu nauczania języków obcych w naszej Uczelni jest bowiem jak najściślej związana z uzyskaniem pomieszczeń dla zorganizowania w nich pracowni językowych, wyposażonych w potrzebne pomoce naukowe, a zwłaszcza w nowoczesne środki techniczne.

Po uzyskaniu odpowiedniej bazy lokalowej i podniesieniu efektywności nauczania języków obcych Studium prowadzić będzie działalność poza-

programową przez zorganizowanie Klubu miłośników języków obcych, w ramach którego odbywałyby się różne imprezy, np. wieczorki językowe z występami studenckiego kabaretu, spotkania z obcokrajowcami lub studentami, odbywającymi praktyki zagraniczne, projekcje filmów w wersji oryginalnej, wyświetlanie przeźroczy z wycieczek zagranicznych, wreszcie „zgaduj-zgadule“ o tematyce krajoznawczej i wieczorki dyskusyjne.